

Hans Liman**REGISTERBLAD
1986-09-02****RIKSINTRESSANT NATURMILJÖ, ÖSTERGÖTLANDS LÄN****Nr NRO 050 17, DJURKÄLLAPLATÅN****MOTALA KOMMUN**

KARTA: 8F NV, 8E NO**MITTPUNKT: 8E 9a 10****AREAL: 580 ha****NATURGEOGRAFISK REGION: 23 Skogslandskap i Tiveden-Tylöskogen-Kolmården.****INTRESSEASPEKTER: G****URVALSKRITERIER: A**

VÄRDEOMDÖME: Djurkällaplatån är ett mycket stort grusområde med storslagna geologiska former som deltaplan, dödisgropar, getryggsformade åsar och åsnät som ingår i den mellansvenska israndzonen.

OMRÅDETS HUVUDDRAG: Djurkällaplatån som är ett 5 km² stort grusområde är belägen ca 5 km nordväst om Motala samhälle. Utsträckningen i öst-väst är 3,5 km och i nord-syd 1,5 km. Området begränsas åt väster, söder och öster av grusbranter. Den södra skidaltalbranten är mellan 20 och 30 m hög. I norr bildar Åskeberghöjden gränsen. Grusformationen ingår i den mellansvenska israndzonen.

Längst i väster ligger de högsta delarna - Bastebergsplatån. Den ligger på nivån 155-158 m ö h och har formen av en liksidig triangel med sidan 1 200 m. Platån kan delas i en västlig och en östlig del. Dessa skiljs åt av ett område med dödisgropar. Inom västdelen finns större plana ytor i sydväst. I övrigt är deltaplanet kraftigt dödispåverkat med dödisgropar av olika form. Djupet skiftar mellan 7 och 12 m. Östra delen av Bastebergsplatån är jämnare och högre än den västra. Ytan är enahanda med endast få gropar. Söder om vägen Karlsdal - Ödeby ligger en bäckravin som slutar i en trädlös dödisgrop. Denna mottar stora vattenmängder under snösmältningen. Vattnet sjunker emellertid undan i takt med tillrinningen.

Lägre Djurkällaplatån kallas det plan som sträcker sig utmed hela södra kanten av platån. Nivån ligger på 143-150 m ö h. Dess västra del utgörs av ett åsgravlandskap som österut övergår i en jämn delatäta, närmast fri från dödisformer. Inom hela Djurkällaplatån är detta den största jämna delatätan. Öster om delatätan uppträder svärmar av åsgropar. Djupet är ringa endast 2-4 m och som mest 8 m. Ytterligare lite längre österut ligger en smal delatäta i norr begränsad av ett åsnätlandskap.

Centralt i området ligger Djurkällaplatåns proximalfält. Detta innehåller ett flertal stora, ca 10 m djupa, gravar. En höjdrygg skiljer de båda största gravsystemen åt. Snett över Djurkällaplatån från

Ödeby och mot sydost sträcker sig en välutbildad rullstensås - centralåsen. Den har en typisk getryggsform med smalt krön och branta sidor. Krönet når som mest 30 m över bottarna i de intilliggande åsgravarna.

I östra delen av Djurkällaplatån ligger ett plåtå- och åsnätlandskap på ömse sidor av centralåsen. Sydväst om denna utgörs landskapet av ett vidsträckt system med stora, oregelbundna gropar med mellanliggande åsar och plan. Nordost om centralåsen vidtar ett ännu mäktigare åsnätlandskap som ibland övergår i plåtåtor. Åsnätlandskapet är skiljt från centralåsen genom en stor åsgrav. Den kan följas utmed hela nordostsidan av åsen.

Den dominerande vegetationen på plåtån är tallhed. Under tallarna växer lingon, blåbär, krustätel och örnbräken. Skogsbestånd av olika ålder alltifrån nyplantering till avverkningsskogen förekommer - liksom kalhyggen. På dessa uppträder krustätel och mjölkört i väldiga mängder. Kalhygget ovanför L Basteberg hyser rikligt med ungek. På plåtåns sydöstra del förekommer granskog med underväxt av blåbär, harsyra, ekorrhör, blåsippor, tallört, skogssallad, måbär och skogstry.

Sydväst om Ödeby gård ligger ett lövområde som kontrasterar skarpt mot vegetationen på övriga delar av plåtån. Området är en f d slåtteräng med storvuxna ekar och askar. Dessutom växer här björk, hagtorn, hägg samt rikligt med hassel. Huvuddelen av området betas.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT OMRÅDETS NATURVÄRDEN SKALL

BIBEHÅLLAS: Naturvärdena kommer att bestå om området undantas från ingrepp som t ex täkt, anläggningar och bebyggelse.

PLANERING OCH SÄKERSTÄLLANDE: Länsstyrelsens naturvårdsplan 1983: Motala kommun nr N 53. Naturvärdesklass I.

Motala kommunöversikt 1977:Rn 60 med riktlinjen: Nybyggnad och fastighetsbildning som kan komma att strida mot naturvårdsintressena bör vägras.

Naturvårdsprogram för Motala kommun.

OMRÅDET BERÖR RIKSINTRESSANT KULTURMILJÖ: -

OMRÅDET BERÖR RIKSINTRESSANT FRILUFTSMILJÖ: -

OMRÅDET INGÅR ÄVEN I: -

REFERENSER: Länsstyrelsen i Östergötlands län: Natur- och kulturmiljöer i Östergötland. - Linköping 1983.

Bergsten, K-E: Isälvsfält kring norra Vättern. Akad. avh. - Lund 1943.

Motala kommun: Kommunöversikt. - Motala 1977.

Naturvårdsprogram för Motala kommun.